

การปลูกพืชเบื้องต้น

การเตรียมดินปลูก

พืชแทบทุกชนิดจะเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วน ระบายน้ำ และอากาศได้ดี มีธาตุอาหารและอุ้มน้ำ หากดินแน่นเกินไปให้น้ำทรายมาผสมเพื่อให้ดินโปร่งขึ้น แกลบและกาบมะพร้าวสับก็จะช่วยอุ้มน้ำและทำให้ดินโปร่งขึ้นเช่นกัน แต่ถ้าใส่มากเกินไปจะทำให้ดินเปรี้ยวหรือเค็มเกินไปได้ ก่อนนำมาใช้จึงควรแช่น้ำก่อนอย่างน้อย 1 วัน

การใส่ปุ๋ยและน้ำหมักชีวภาพจะช่วยบำรุงดินให้สมบูรณ์ โดยปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ใบไม้แห้ง ใบไม้ผุ คือ อินทรีย์วัตถุที่ช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้กับพืช ส่วนน้ำหมักชีวภาพรสจืดช่วยปรับสภาพดินและเพิ่มจุลินทรีย์เร่งกระบวนการย่อยสลาย

ตัวอย่างสูตรปรุงดิน

ส่วนผสม

▪ เนื้อดิน	1	กิโลกรัม
▪ ทราย	1	กิโลกรัม
▪ กาบมะพร้าวสับ	1	กิโลกรัม
▪ แกลบ	1	กิโลกรัม
▪ ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก	1	กิโลกรัม
▪ น้ำหมักรสจืด	1	ลิตร

วิธีทำ

นำส่วนผสมทั้งหมดมาผสมกัน แล้วกองไว้ในที่ร่ม หรือใส่กระสอบทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ จนกว่าดินผสมนี้จะไม่มีความร้อนจึงค่อยนำไปใช้ปลูกพืช

อย่างไรก็ตามอัตราส่วนของส่วนผสมนั้นจะขึ้นอยู่กับสภาพดินในพื้นที่ของเราด้วย

- ถ้าดินแน่นต้องการให้ระบายน้ำได้ดีขึ้นให้เพิ่มทราย
- ถ้าดินเก็บความชื้นได้น้อยให้เพิ่มขุยมะพร้าว แต่หากใส่มากเกินไปก็จะทำให้ดินแน่นได้
- ถ้าต้องการให้ดินระบายน้ำได้ดีและอุ้มน้ำได้ด้วย ให้ผสมกาบมะพร้าวสับ
- ถ้าดินในแปลงแห้งแข็งก็ต้องปรับสภาพดินทั้งหมดก่อนการปลูกพืช

การปรับปรุงและบำรุงดินโดยใช้หลักสัณฐานกรรมธรรมชาติ คือ เลี้ยงดิน ให้ดินเลี้ยงพืช ด้วยวิธีห่มดิน แห้งขาม น้ำขาม โดยห่มดินด้วยฟาง ใบไม้แห้ง เปลือกไม้แห้ง หรือวัสดุทางการเกษตรที่ย่อยสลายได้ เพื่อลดการระเหยของน้ำในดิน ควรใช้วัสดุห่มดินที่แห้งดีกว่าวัสดุสดเพราะวัสดุสดเมื่อคลุมลงไปจะเกิดการเน่าและเกิดความร้อนอันจะมีผลเสียต่อรากพืช

- แห้งขาม คือ ปุ๋ยแห้ง ด้วยการใส่ปุ๋ยคอก 1 ส่วนเพื่อช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ
- น้ำขาม คือ ปุ๋ยน้ำ ด้วยการใช้น้ำหมัก 1 ส่วน เพื่อช่วยในการย่อยสลายปุ๋ย ฟาง และใบไม้แห้ง ให้เร็วขึ้น ซึ่งจะมีระยะเวลาในการย่อยสลาย 3 เดือนขึ้นไป ดินก็จะค่อย ๆ ปรับสภาพให้ดีขึ้นจนเหมาะสมที่จะปลูกพืช

*ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเรื่องการบำรุงดินได้ที่ <https://ajourneyinspiredbytheking.org/th/knowledge/local-knowledge-detail.php?id=26>

วิธีการปลูกพืช

วิธีการปลูกพืชเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 2 วิธีหลัก ได้แก่ การปลูกพืชด้วยเมล็ด และการปลูกพืชด้วยส่วนต่าง ๆ ของพืช

การปลูกพืชด้วยเมล็ด

หากเป็นการปลูกผัก หรือพืชล้มลุก สามารถนำเมล็ดไปโรยในดิน หรือเพาะในถาดเพาะแล้วจึงนำต้นกล้ามาแยกปลูก ส่วนไม้ผลมักจะนำมาเพาะในถุงก่อนให้เติบโต หรือใช้กิ่งตอน จึงนำมาปลูกในดิน ก่อนการปลูกพืชให้พรวนดินให้ร่วนก่อนเพื่อให้รากสามารถเดินได้ดี

เมล็ดพืชที่มีขนาดเล็กเช่นเมล็ดผัก ให้หว่านเมล็ดโดยโยนขึ้นเพื่อให้เมล็ดกระจายตัว โรยปุ๋ยหมัก แล้วนำฟางมาห่มเพื่อรักษาความชื้น หากเมล็ดที่ปลูกเป็นเมล็ดเล็ก อย่าคลุมฟางหนาเพราะต้นกล้าจะแทงขึ้นมาไม่ได้ แล้วรดน้ำผสมน้ำหมัก ต้นกล้าจะงอกขึ้นมาภายใน 2 สัปดาห์ หากต้นกล้าขึ้นหนาแน่นเกินไปจะแย่งอาหารกัน ให้ถอนออกบ้างเพื่อจะได้จะเจริญเติบโตได้ดีขึ้น

เมล็ดพืชที่ขนาดใหญ่ขึ้นเช่น พักทอง หรือถั่ว ให้ขุดหลุม ใส่ปุ๋ยหมัก พรวนดิน เจาะหลุมลึกประมาณ 1 นิ้ว แล้วหยอดเมล็ดลงไปหลุมละ 3 เมล็ด ห่มฟางบางๆ แล้วรดน้ำ ประมาณ 1 สัปดาห์ต้นอ่อนจะเริ่มงอก ให้เลือกเก็บไว้เฉพาะต้นที่แข็งแรง ต้นที่ไม่แข็งแรงก็ถอนออก

การปลูกพืชด้วยเมล็ดนั้นมีข้อดีคือ พืชจะมีระบบรากแข็งแรงเพราะมีรากแก้วซึ่งเปรียบเหมือนเสาเข็มพุงต้น แต่ก็มีโอกาสกลายพันธุ์ได้เพราะการขยายพันธุ์ด้วยเมล็ดเป็นการขยายพันธุ์พืชแบบอาศัยเพศ ด้วยการผสมละอองเกสรตัวผู้กับไข่ซึ่งเป็นเซลล์สืบพันธุ์ตัวเมีย เกิดการปฏิสนธิ จึงมีโอกาสทำให้เกิดพันธุ์ใหม่ซึ่งอาจจะมีลักษณะที่ดีกว่าหรือด้อยกว่าต้นพ่อแม่ได้

การปลูกพืชด้วยส่วนต่าง ๆ ของพืช

ไม้ผลหรือต้นไม้ใหญ่ หากเป็นกิ่งตอน ให้ปลูกในถุงก่อนเพราะดูแลง่าย เมื่อต้นเติบโตและแข็งแรงจึงย้ายลงปลูกในดิน โดยชุดหลุม ผสมปุ๋ยหมัก พรอนดิน แล้วนำต้นไม้ลงปลูกในหลุม ห่มดินด้วยฟางให้กว้างและหนาเพื่อป้องกันไม่ให้วัชพืชขึ้นและยังเป็นการช่วยไม่ให้น้ำในดินระเหยเร็ว จากนั้นรดน้ำให้ชุ่ม

พืชที่ปลูกด้วยวิธีนี้จะเติบโตและให้ผลผลิตเร็ว ตรงตามสายพันธุ์ แต่จะไม่มีรากแก้ว จึงต้องมีไม้ค้ำเพื่อช่วยพยุงต้นรอเวลาให้รากแข็งแรงและยึดเกาะดินได้ดี หากเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่อาจจะต้องทำรากเทียมหรือค้ำยันใต้ดินค้ำยันแทนรากแก้ว

การค้ำยันต้นไม้

ต้นไม้เมื่อปลูกใหม่ ๆ จะต้องช่วยค้ำยัน โดยปักไม้ลงไปข้างลำต้นแล้วใช้เชือกมัดติดกันเพื่อเป็นหลักช่วยพยุงลำต้น หรือใช้ไม้ 2 อันไขว้กันเพื่อค้ำยัน หากเป็นต้นไม้ใหญ่ให้ปักหลัก 3 หรือ 4 หลักเป็นคอกค้ำยัน ซึ่งสามารถเลือกทำลักษณะใดก็ได้เพื่อให้ต้นไม้ล้ม

การค้ำยันจะช่วยให้ต้นไม้ขึ้นตรง ทำให้พืชแตกกิ่งสม่ำเสมอและไม่เอนเอียง เมื่อต้นใหญ่โอกาสที่จะล้มก็น้อยลง

ควรปลูกเมื่อมีน้ำ

การปลูกในพื้นที่ใหม่จะต้องให้น้ำสม่ำเสมอ หรือเริ่มปลูกในฤดูฝน แต่จะต้องระวังไม่ให้น้ำมากเกินไป หากพื้นที่ยังไม่พร้อมปลูก ให้ห่มดินไว้ก่อนเพื่อลดปัญหาการกัดเซาะหน้าดินจนพังทลาย

ควรให้ปุ๋ยเมื่อไร

การปลูกพืชในช่วงแรกยังไม่จำเป็นต้องให้ปุ๋ยเพิ่ม เพราะระบบรากยังไม่แข็งแรงพอ การใช้ดินปลูกและการห่มดินทำให้มีธาตุอาหารเพียงพอแล้ว จนกว่าวัสดุที่ห่มดินย่อยสลายและบางลง จึงค่อยเติมปุ๋ยคอกและห่มดินให้หนาขึ้น

ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เราควรปลูกพืชแบบผสมผสาน เพราะการปลูกพืชหลากหลายชนิด จะช่วยป้องกันการชะล้างหน้าดิน ช่วยรักษาความชื้นในดิน อีกทั้งผลผลิตที่ได้ก็จะหลากหลาย

เมื่อต้นไม้เติบโตก็ต้องดูแลบำรุงรักษาด้วยการตัดแต่งกิ่ง การให้ปุ๋ย การป้องกันแมลง การระบายน้ำ การระบายอากาศ การกำจัดวัชพืช เพื่อให้ต้นไม้ของเราจะได้เติบโต แข็งแรง สมบูรณ์

*ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเรื่อง ปา 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ได้ที่

<https://ajourneyinspiredbytheking.org/th/knowledge/case-study-detail.php?id=21>